

Introduksjon

Wikipedia – encyclopedi og
nettsamfunn

Frode Inge Helland

Tidenes største idé?

- **Jimmy Wales** grunnla i 2001 Wikipedia
- Hans ide er kanskje tidenes største:
- ***“Alles kunnskap skal deles med alle”.***
- Den nesten umulige tanke ser ut til å kunne bli en realitet:
- Gjennom **Wikipedia**

Verdens største nettleksikon?

- Wikipedia er verdens største internettleksikon med kvalitet og pålitlighet tilsvarende
- Eycyclopedia Britannica
- Det store norske leksikon og tilsvarende
- Alles kunnskap skal deles med alle.

Et kollektivt prosjekt!

- Wikipedia er kanskje verdens største frivillige kollektive samarbeidsprosjekt.
- Per juni 2009 har Wikipedia ca. 13 mill. artikler
- Disse er fordelt på over 200 språk, prosjekter.
- Wikipedia ansees som et av verdens ti mest besøkte nettsteder.

Ikke demokrati – ikke anarki

- Wikipedia er også kanskje verdens største frivillige kollektive samarbeidsprosjekt.
- Uenigheter avgjøres ved konsensus.
- Prosjektene har ingen definert ledelse, men har et tillitsapparat valgt av brukerne.
- Dette apparatet består av valgte brukere som får noen utvidete muligheter til slette og låse artikler, og å gi slike verktøy til andre brukere.

Meritokrati

- Wikipedia er et meritokrati.
- Man får tillit gjennom aktivitet på Wikipedia.
- Man får tillit gjennom utvist kompetanse.

.

Nettsamfunn

- Wikipedia er et nettsamfunn.
- Man får et digitalt sosialt nettverk. I mange tilfeller med personer man bare kjenner under pseudonym.
- Nettverket byr på et stort og variert kompetansespekter.
- Man kan delta på mindre, uformelle sammenkomster og bli personlig kjent med andre wikipedianere.

Hvordan bli en del av dette?

- Man må registrere seg som bruker.
- Man kan opptre under pseudonym
- Man må bidra.
- Man må opprettholde aktiviteten.

Kollektivt samarbeid

- Artiklene skrives, korrigeres og utvikles av hvem som helst, oftest med skjult identitet.
- Man må akseptere at det er et kollektivt arbeid.
- Man må akseptere å bli rettet på.
- Man kan ikke ha eierforhold til artiklene
- Man kan ikke regne med at arbeidet blir kreditert
- Man må kunne glede seg over at det en har gjort blir forbedret av andre.

Søsterprosjekter

- **Commons.** Lagringssted for delt multimedieinnhold
- **Wiktionary.** Fri ordbok
- **Wikibooks.** Bøker og manualer
- **Wikiquote.** Sitatsamling
- **Wikikilden.** Originale tekster
- **Wikispecies.** Oppslagsverk over dyre- og plantearter
- **Wikinytt.** Nyhetstjeneste med fritt innhold

Hvordan i allverden begynner jeg?

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGIA

Registrer deg!

- Du bør begynne med å registrere deg. Det er gjort på minutter.
- Du kan registrere deg under fullt navn. Hvis du ikke vil det, kan du registrere deg under pseudonym, f. eks. forbokstavene dine og fødselsåret ditt ell.
- Kvikkheter som “Nattepus” og “Tanga-tarzan” kan vekke reaksjoner.
- Går du over streken kan du bli nektet å bruke pseudonymet.

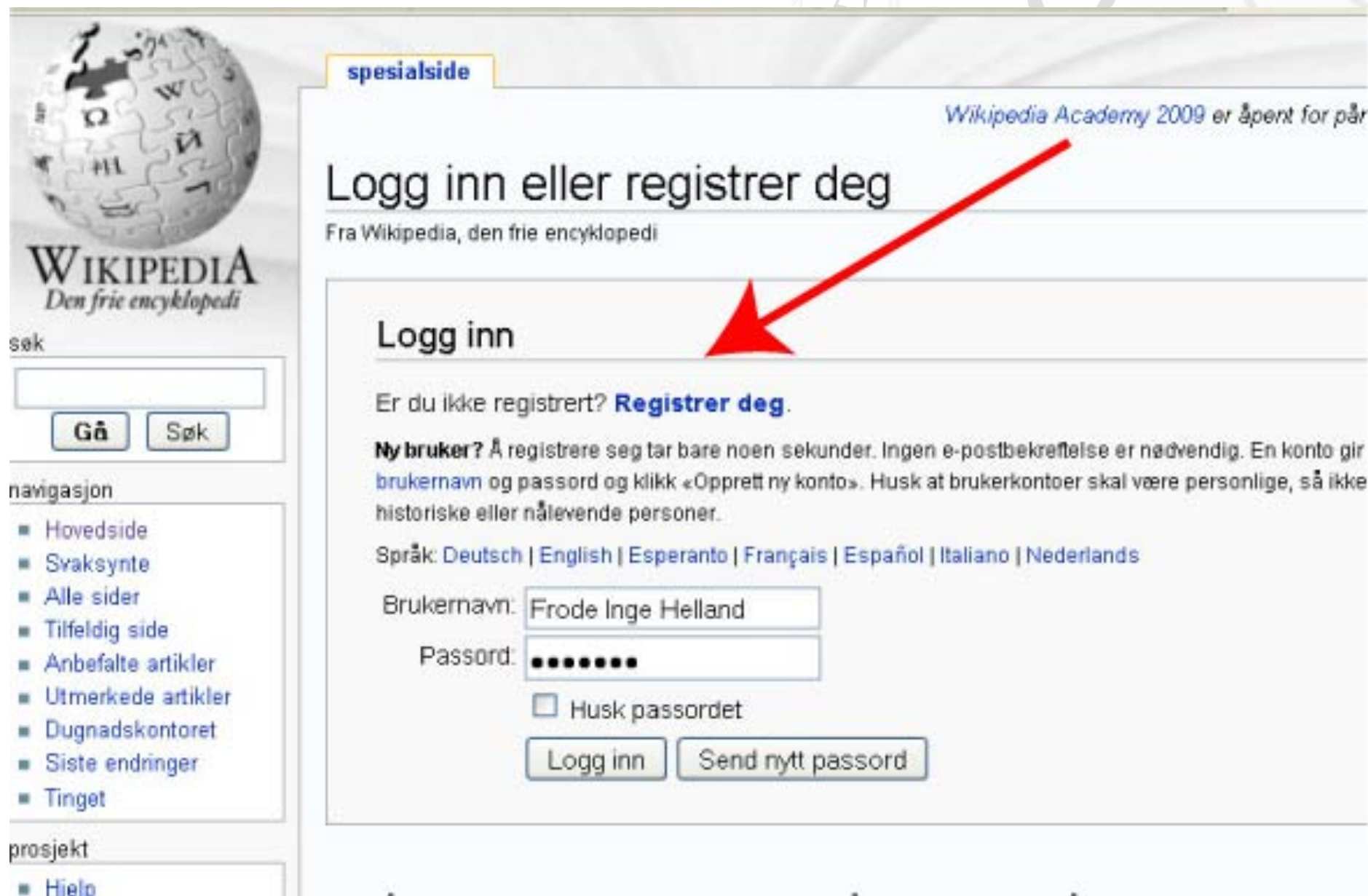
Registrering 1

The screenshot shows the top of the Wikipedia Norwegian homepage. The browser tabs include 'Wikipedia' and 'Facebook | Photos of You'. The navigation bar contains 'Prøv Beta' and a user profile icon followed by the text 'Logg inn eller registrer deg', which is highlighted with a red dashed border. A red arrow points from the bottom of the page up to this text. Below the navigation bar, the text 'er åpent for påmelding' is visible. The main content area features a section titled 'Aktuelt' with two bullet points: 'Avdøde Eiliv Austlid (bildet) får Norges høyeste utmerkelse, Krigskorset, som første mottaker på 60 år.' and 'Rio de Janeiro skal arrangere sommer-OL i 2016.'. To the right of the first bullet point is a black and white portrait of a man in a military uniform. On the left side of the page, there is a sidebar with the text 'psyttere', 'rbeider', 'nål og', and 'es mer'.

Registrering 2

The image shows a screenshot of the Norwegian Wikipedia website's login page. The page has a light green header with the title "Registrering 2". The main content area is white and features the Wikipedia logo on the left, which includes a globe and the text "WIKIPEDIA Den frie encyklopedi". Below the logo is a search bar with the word "søk" and two buttons labeled "Gå" and "Søk".

On the right side of the page, there is a navigation menu under the heading "spesialside" and a banner for "Wikipedia Academy 2009 er åpent for pår". The main heading is "Logg inn eller registrer deg", with the subtitle "Fra Wikipedia, den frie encyklopedi". Below this, there is a section titled "Logg inn" with a red arrow pointing to the "Logg inn" link. The text reads: "Er du ikke registrert? [Registrer deg](#)."

Below the login link, there is a section for new users: "Ny bruker? Å registrere seg tar bare noen sekunder. Ingen e-postbekreftelse er nødvendig. En konto gir brukernavn og passord og klikk «Opprett ny konto». Husk at brukerkontoer skal være personlige, så ikke historiske eller nålevende personer." Below this, there are language options: "Språk: [Deutsch](#) | [English](#) | [Esperanto](#) | [Français](#) | [Español](#) | [Italiano](#) | [Nederlands](#)".

The login form includes a "Brukernavn:" field with the text "Frode Inge Helland", a "Passord:" field with ten black dots, and a checkbox labeled "Husk passordet". At the bottom of the form are two buttons: "Logg inn" and "Send nytt passord".

On the left side, there is a "navigasjon" menu with the following items: "Hovedside", "Svaksynte", "Alle sider", "Tilfeldig side", "Anbefalte artikler", "Utmerkede artikler", "Dugnadskontoret", "Siste endringer", and "Tinget". Below that is a "prosjekt" menu with the item "Hjelp".

Registrering 3

Fra Wikipedia, den frie encyklopedi

Opprett ny konto

Har du allerede et brukernavn? [Logg inn](#).

Skriv inn ordene som dukker opp i boksen nedenfor for å hjelpe oss å beskytte informasjonen:

Språk: [Deutsch](#) | [English](#) | [Esperanto](#) | [Français](#) | [Español](#) | [Italiano](#) | [Nederlands](#)

Brukernavn:

Passord:

Gjenta passord:

E-post:

² E-post (valgfritt): Muliggjør at andre kan kontakte deg uten at du blir kontaktet.

Husk passordet

WIKIPEDIA
Den frie encyklopedi

søk

navigasjon

- Hovedside
- Svaksynte
- Alle sider
- Tilfeldig side
- Anbefalte artikler
- Utmerkede artikler
- Dugnadskontoret
- Siste endringer
- Tinget

prosjekt

- Hjelp
- Ny bruker?
- Stilmanual
- Prosjektportal
- Last opp fil
- Donasjoner
- Kontakt Wikipedia

opprett en bok

- Bokhjelp

verktøy

Hvordan kan jeg bidra?

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGA

Begynn i det små?

- Bruke Wikipedia.
- Rette skrivefeil.
- Korrigere uklart språk.
- Rette faktamessige svakheter

Hvorfor skal jeg skrive?

- Du vet noe som andre kan ha glede av å vite.
- Du lærer ved å måtte trenge inn i emner.
- Det å formulere seg skriftlig skjerper og klarer bevisstheten.

Hvordan kan jeg tillate meg dette?

- Du har kunnskaper som på enkelte områder er bedre, eller like gode som andres.
- Du har kritisk sans og sunn fornuft
- Korrigere uklart språk.

Neste skritt?

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGA

Kilder

- Skaff deg oversikt over tilgjengelige kilder
- Er kilden relevant i forhold til spørsmålet?
- Er kilden troverdig?

Kildeneenes ekthet

- Er kilden ekte?
- Hvor gammel er kilden?
- Er kilden offentlig eller privat?
- Er kilden formell eller uformell?

Kildenes legitimitet

- **Hvem** har produsert kilden, hvilket miljø stammer den fra?
- Hva **er** denne kilden, Hvilken **karakter** har den, Under hvilke **forhold** oppstod den?
- Hvilke **formål** har de som har laget den med den?
- Har kilden en eller flere **opphavsmenn**?

Kildenes karakter

- Er dokumentet et **konsept** eller et endelig **vedtatt dokument**?
- I hvilken **kontekst** står kilden?
- Fremstilling av konflikt; finne materiale fra **begge parter**.
- **Finn den beste kilden**

Kildenes brukbarhet

- Er kilden **relevant** i forhold til artikkelen?
- Er kilden **troverdig**?

Kildetyper

- **Førstehåndskilde** - f. eks. en øyenvitneskildring
- **Annenhåndskilde** - beretninger om hendelsen
- **Primærkilde** – f. eks en forskningsrapport
- **Sekundærkilde** – kilde som bygger på forskningsrapporten

Original forskning?

- Et hovedkrav til kildene er at de er **publisert materiale**.
- Som en hovedregel skal **ikke original forskning** publiseres i Wikipedia.
- Det som blir ansett som original forskning vil normalt bli **slettet**.
- Som original forskning regnes upubliserte forskningsrapporter, førstehånds beretninger, egne oppdagelser og lignende.

Hvorfor kildeangivelse?

- For å forbedre wikiens troverdighet og **autoritet**
- For å sikre at artiklenes innhold kan **sjekkes** av enhver leser eller skribent.
- For å hindre eventuelle **uoverensstemmelser** om innholdet.
- For å **kreditere** en kilde for informasjonen
- Unngå anklager om **plagiat**.

Bruk av stoff

- Avskrift og overføring av tekst er brudd på lov om **opphavsrett**.
- Et unntak er sitater. De må merkes med **"Sitat"**.

Hva med bilder?

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGA

Bruk av bilder

- Bruk av relevant illustrasjonsmateriale vil i alminnelighet løfte artikkelens **verdi** og **lesbarhet**.
- Bilder som er hentet fra **Wikimedia Commons** kan brukes fritt.
- Denne billedbasen inneholder millioner av bilder.

Lisens

- Bilder skal publiserings under en **lisens** som bestemmer publiseringsbetingelsene.
- Wikipedia bruker en lisens som tillater **fri bruk** av bildene,
- Bildene kan også **endres** og republiseres under samme lisens.
- Konkurrentene derimot, **kjøper** retten til å publisere bildene.

Hva betyr dette i praksis?

- Konkurrentene har derfor, så langt økonomien tillater det, en langt friere tilgang til bilder med opphavsrett og til bilder som gjengir objekter belagt med opphavsrett.
- Opphavsretten gjør vanskeligere å skaffe bilder til artikler om bildende kunst og arkitektur og bilder av objekter som er belagt med opphavsrett.
- På den andre siden stiller et stort antall frivillige fotografer til disposisjon bilder av tildels god kvalitet og legger dem ut på Wikimedia Commons, hvor alle kan laste dem ned og bruke dem fritt.

Hvilke konsekvenser får dette?

- Bildene skal kunne brukes på alle språkutgaver, prosjekter
- Wikipedia gjerne må derfor rette seg etter de strengeste lovgivningene i hvert enkelt land.
- Et eksempel er at den Italienske lovgivningen ikke tillater publisering av bilder av bygninger før arkitekten har vært død i 70 år.

Begrensninger

Dette gjelder også skulptur på offentlige steder

Et annet eksempel er at bilder av identifiserbare personer ikke kan publiseres uten den avbildete personens samtykke.

Bono

- **BONO** er en økonomisk interesseorganisasjon for kunstnere tilsvarende TONO.
- En kunstner som er medlem av BONO kan ikke selv uten videre gi tredjepart anledninger til å publisere bilder av sine verk.
- Bono krever avgift for bruk og gjengivelse av kunstsverk og utbetaler andel til kunstnere.

Hvis jeg vil skrive en artikkel?

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGA

Opprette en artikkel?

- Først må artikkelen opprettes.
- Skriv korrekt artikkelnavn i søkefeltet til venstre i bildet.
- Hvis artikkelen ikke finnes får du en oppfordring til å skrive den ved å trykke “her”.
- Begynn å skrive i redigeringsvinduet som da åpner seg.

Lukk øynene og kast deg ut i det?

Hvis du vil skrive om et tema skriver du navnet på dette i søkerfeltet i hovedmenyen.

- Hvis temaet eller rettere: Oppslagsordet – ikke finnes – så ser du en rød lenke her.

The screenshot shows the Wikipedia search interface. On the left is a sidebar with the Wikipedia logo and navigation links. The main content area shows search results for 'Alfalurium'. A red arrow points from the text 'Klikk her' to a red link 'Alfalurium' in the search results. Below the search results, there is a message: 'Det var ingen resultater som passet til søket.' and a prompt: 'Opprett siden **Alfalurium** på denne wikien.'

WIKIPEDIA
Den frie encyklopedi

søk

Alfalurium

Gå Søk

Alfalurium

Søk

Søkeresultater

Fra Wikipedia, den frie encyklopedi

Klikk her

Mente du: **Akvarium**

MediaWiki-søk Google

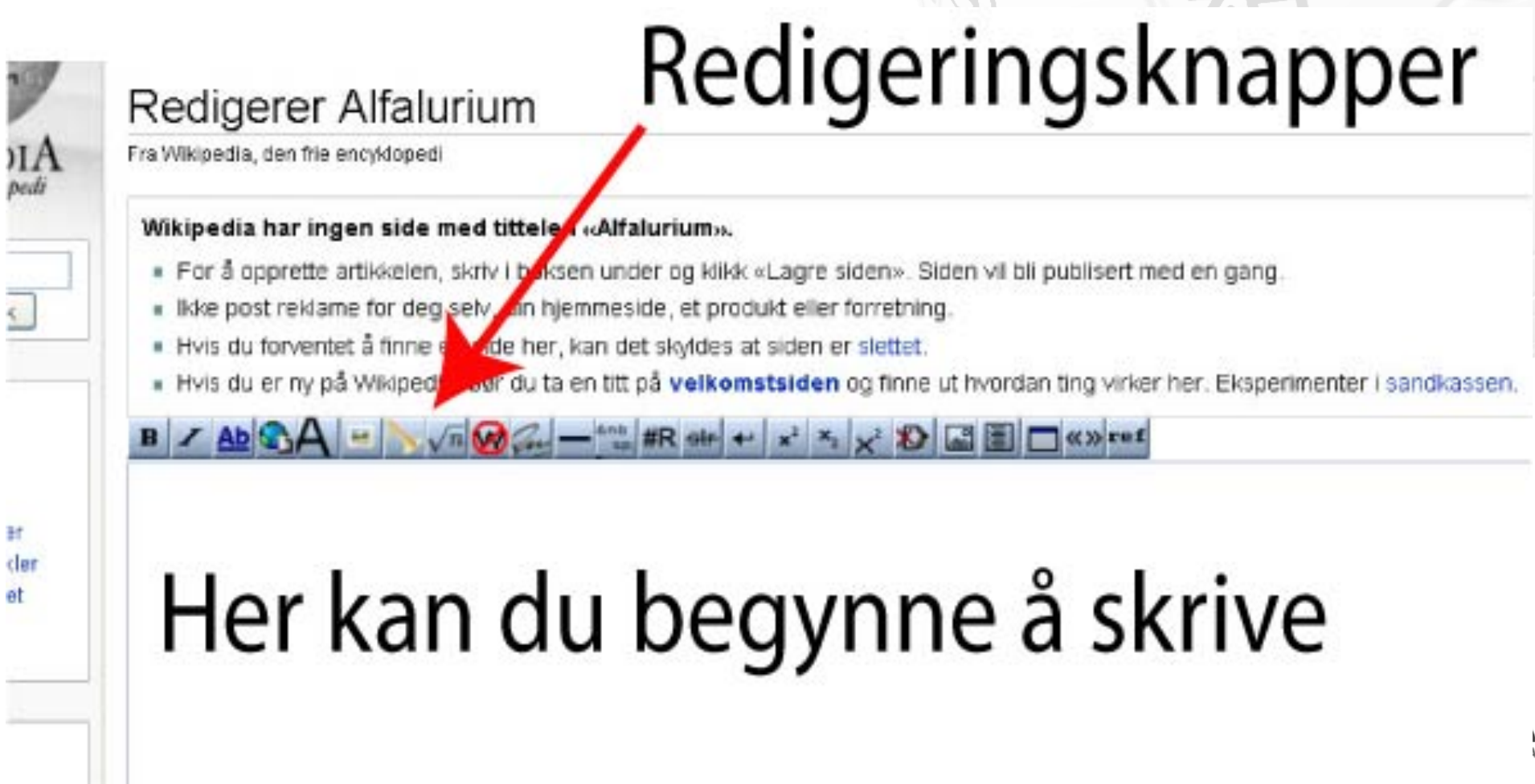
Innholdssider Multimedia Help- og prosjektsider Alt Avansert

Det var ingen resultater som passet til søket.

Opprett siden **Alfalurium** på denne wikien.

Hva kan jeg skrive om?

Trykk på lenken. Et redigeringsvidu åpner seg. Her kan du skrive om emnet.

The screenshot shows the Wikipedia edit interface for the article 'Alfalurium'. At the top, the title 'Redigerer Alfalurium' is displayed, followed by the subtitle 'Fra Wikipedia, den frie encyklopedi'. The main heading 'Redigeringsknapper' is prominently shown. Below this, a message states: 'Wikipedia har ingen side med tittelen «Alfalurium».' A red arrow points from this message to the 'Lagre siden' button in the editing toolbar. The toolbar includes various icons for text formatting, such as bold, italic, link, and list. Below the toolbar, the text 'Her kan du begynne å skrive' is displayed.

Redigerer Alfalurium

Fra Wikipedia, den frie encyklopedi

Redigeringsknapper

Wikipedia har ingen side med tittelen «Alfalurium».

- For å opprette artikkelen, skriv i boksen under og klikk «Lagre siden». Siden vil bli publisert med en gang.
- Ikke post reklame for deg selv, din hjemmeside, et produkt eller forretnng.
- Hvis du forventet å finne en side her, kan det skyldes at siden er [slettet](#).
- Hvis du er ny på Wikipedia, bør du ta en titt på [velkomstsiden](#) og finne ut hvordan ting virker her. Eksperimenter i [sandkassen](#).

Her kan du begynne å skrive

Kan andre se hva jeg gjør?

- Første lagring gjør artikkelen synlig for alle i artikkelrommet.
- Alt som videre lagres blir også synlig.
- Hvem som helst kan fra det første lagringstidpunkt bidra.
- Dette er grunnleggende og må aksepteres.

Jeg vil arbeide uten innblanding!

- Da må du opprette en kladdeside.
- Legg den under brukersiden din.
- Der kan du arbeide i fred med hva som helst.
- Når du er fornøyd kan du opprette artikkelen og kopiere fra kladdesiden over.
- Men fra da av er den fritt vilt

Hvordan oppretter jeg brukerside?

På samme måte som du oppretter en artikkel:

- Skriv korrekt sidenavn i søkefeltet til venstre i bildet.
- Brukerside: “Bruker:Mitt Navn” (Apostrofene skal ikke med)
- Kladdeside: “Bruker:Mitt Navn/Kladdeside”.
- Nå har du opprettet en brukerside hvor du kan presentere deg og en kladdeside hvor du kan eksperimentere fritt

Jeg finner ikke kladdesiden igjen

- En praktisk løsning er å legge en lenke til kladdesiden på brukersiden.
- Skriv adressen til kladdesiden på brukersiden: “Bruker:Mitt Navn/Kladdeside “ og gjør adressen om til en lenke.
- Den skal se slik ut: “`[[Bruker:Mitt Navn/Kladdeside]]`” .

Dette blir mye å huske på

- Er du i tvil, så be om hjelp. En administrator eller en annen bruker vil raskt komme deg til unnsetning.
- Du kan be om hjelp på Tinget eller Torget.
- Eller du kan klikke på en av de blå navnelenkene til brukere. Kan ikke vedkommende hjelpe deg, vil andre komme deg til unnsetning.
- Listen over administratorer finner du ved å skrive **“Wikipedia:Administratorer”** i søkefeltet.

Hvordan skal artikkelen se ut?

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGIA

Wikiformattering

- En leksikal artikkel skal gis en stram form, struktur og et tiltalende utseende.
- Første linje skal gi **klar identifikasjon av oppslagsordet**.
- Bruk avsnittsoverskrifter, hold deg til saken i hvert enkelt avsnitt.
- Ikke bland innholdet i avsnittene.
- Unngå gjentakelser.
- Er du usikker kan du kopiere en lignende artikkel og endre tekstinnholdet (forsiktig).

Knapperaden

Når du trykker på arkfanen “Rediger” får du opp et redigeringsvindu.

- Over vinduet er det en rad med knapper.
- De forenkler mye av arbeidet og formatteringen .

Noen viktige knapper

- Din signatur
- Lenker til bilde
- Lager overskrift
- Lenker til URL-adresse
- Lenker til andre Artikler/sider

- Merk teksten

- Trykk på den passende knappen

Hvordan får jeg bilder i artikkelen?

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGA

Commons

- Hvis du vil bruke bilder du selv har tatt må de først lastes opp på Commons.
- Hvis du vil lete etter bilder på Commons må du gå til “**<http://commons.wikimedia.org/wiki/Hovedside>**”
- Der søker du på vanlig måte.

Hvordan finner jeg Commons?

- Eller du kan gå til hovedmenyen og velge “Hovedsiden”
- Gå nederst på siden og trykk her:

Søsterprosjekter

Wikipedia utgis av den ideelle organisasjonen [Wikimedia Foundation](#), som driver flere [flerspråklige](#) og [frie](#) prosjekter hvor alle kan bidra.

 Meta-Wiki Koordinasjonsside for Wikimedia-prosjekter	 Commons Lagingssted for delt multimediainnhold
 Wiktionary Fri ordbok	 Wikibøker Bøker og manualer
 Wikiquote Sitatsamling	 Wikikilden Originale tekster
 Wikispecies Oppslagsverk over dyre- og plantearter	 Wikinytt Nyhetstjeneste med fritt innhold

Hvordan laster jeg opp bilder?

- Gå til hovedmenyen og velg “**last opp fil**”.
- Følg instruksjonene
- Fyll ut relevante opplysninger om bildet.
- Les nøye før du velger lisens
- Velg en lisens som gir kreditering.
Bildet ditt *kan* bli brukt verden over

Legge inn billedopplysninger

search

navigation

- [Main Page](#)
- [Welcome](#)
- [Community portal](#)
- [Village pump](#)

participate

- [Upload file](#)
- [Recent changes](#)
- [Latest files](#)
- [Random file](#)
- [Help](#)
- [Contact us](#)
- [Donate](#)

[file](#)

[discussion](#)

[edit](#)

[history](#)

[watch](#)

[check usage](#)

[find categories](#)

[Try](#)

Please voice your opinion about a [proposal](#) to enable 'p

Editing File:Vøringsfossen, looking west.jpg


```
== Summary ==
{{ Information
|Description=[[[:no:Vøringsfossen]] at the start of [[[:no:Måbød
|Source=Own work by uploader
|Date=2009-06-20
|Author=[[User:Jebblad|Jebblad]]
|Permission=
|other_versions=
}}

== [[[:commons:Copyright tags|Licensing]]: ==
{{self|cc-by-sa-3.0}}

[[[:Category:Vøringsfossen]]
|
```


Lagre billedopplysninger

Summary

Description	no:Vøringsfossen at the start of no:Måbødalen . The free waterfall is 145
Date	20 June 2009
Source	Own work
Author	Jeblad
Permission <small>(Reusing this image)</small>	See below.

- Som blir seende slik ut etter lagring (utsnitt).

Licensing:

I, the copyright holder of this work, hereby put

This file is licensed under the [Creative Commons Attribution ShareAlike 3.0](#) license under the conditions that you appropriately attribute it, and that you

[المرية](#) | [Български](#) | [Català](#) | [Česky](#) | [Dansk](#) | [Deutsch](#) | [Deutsch \(Sie-Form\)](#) | [Ελληνικά](#) | [English](#) | [日本語](#) | [한국어](#) | [Lietuvių](#) | [Македонски](#) | [Plattdüütsch](#) | [Nederlands](#) | [Polski](#) | [Português](#) | [Русский](#) | [中文](#) | [中文\(简体\)](#)

Hvordan plasserer jeg bilder i teksten?

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGA

Hvordan plasserer jeg bilder i teksten?

- Skriv inn korrekt filnavn i teksten like under avsnittsoverskriften eller artikkeloverskriften.
- Etter suffikset (".jpg" ell.) skriver du en stolpe "|" (tegnet finnes øverst til venstre på tastaturet).
- Etter stolpen skriver du "thumb" (som setter bildet til standardstørrelse i artikkelen).
- Ønsker du undertekst setter du inn en ny stolpe og skriver deretter teksten.

Tekststreng for bilde

- Eksempel på en enkel tekststreng som setter bilde i artikkelteksten:
- `2003_04_03-05_172VeronaCastelloVecchio.JPG|thumb|Castelvecchio, dørparti`
- Merk at alt skrives i ett sammenhengende ord
- Merk hele strengen og klikk på lenkeknappen som viser et bilde i hvit ramme. Strengen ser da slik ut.
- `[[Fil:2003_04_03-05_172VeronaCastelloVecchio.JPG|thumb|Castelvecchio, dørparti]]` .

Slik kan det se ut

•Slik blir det endelige resultatet seende ut:

[Wikipedia Academy 2009](#) er åpent for påmelding

[\[lukk\]](#)

Carlo Scarpa

Fra Wikipedia, den frie encyklopedi

Carlo Scarpa (2. juni, 1906, Venezia - 1978, Sendai, Japan), var en italiensk arkitekt og professor i arkitektur ved Kunstakademiet i Venezia og senere ved fakultet for arkitektur, Università luva di Venezia. Fra 1933 til 1947 var han kunstnerisk direktør ved Venini, det mest prominente foretak for fremstilling av venetiansk glass. Fra 1954 til 64 holdt han forelesninger for Fullbrightstipendiater i Roma. I 1956 vant han Olivettiiprisen i arkitektur, og i 1962 mottok han IN-ARCH National Award for Museo Castelvecchio i Verona. I 1972 ble han direktør for fakultet for arkitektur, Università luva di Venezia.

Carlo Scarpa var en av 1900-tallets betydelige italienske, modernistiske arkitekter og hadde en enestående evne til å smelte sammen gammelt og nytt til det tidløse.

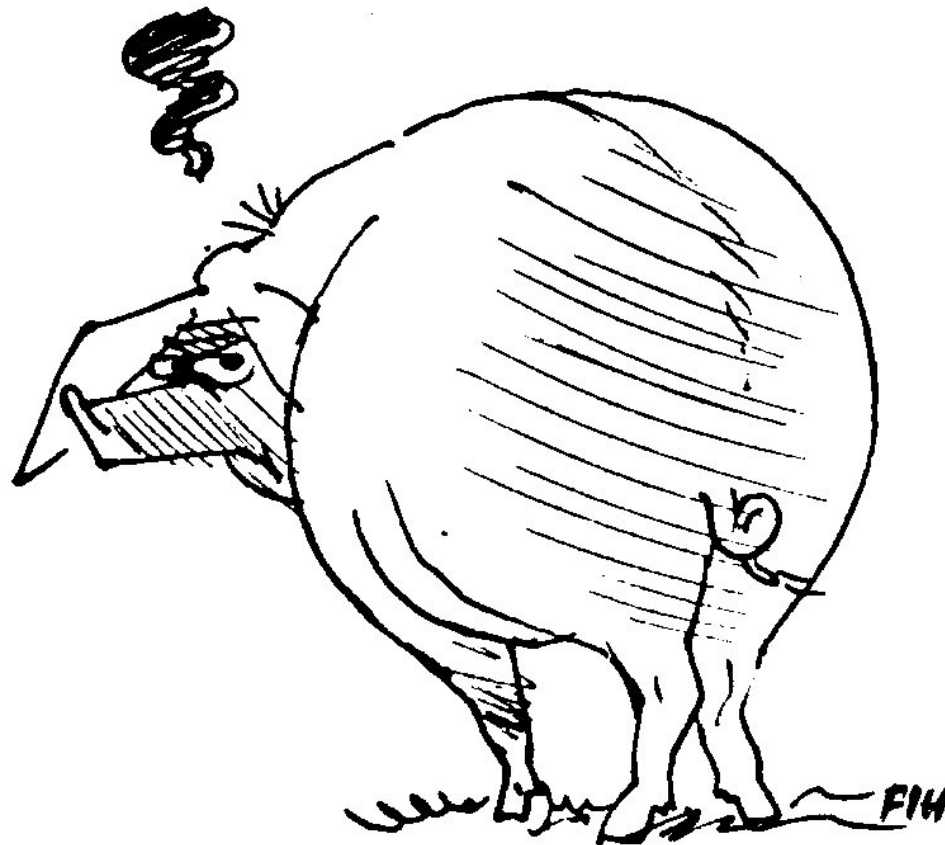
Arbeider [\[rediger\]](#)

- Museo Castelvecchio
- Gallerie dell'Accademia
- Den sentrale paviljong i Giardini i Venezia Biennale
- Palazzo Ca'Foscari, Venezia, 1935 - 1956
- Venezuelapaviljongen, ved biennalen i Venezia, Italia, 1954 - 1956
- Museo Castelvecchio, Verona, Italia, 1956 - 1964
- Utstillingsrom for Olivetti, St. Markusplassen Venezia, Italia, 1957 - 1958
- Pinacoteca querini stampalia, Venezia 1961-1963

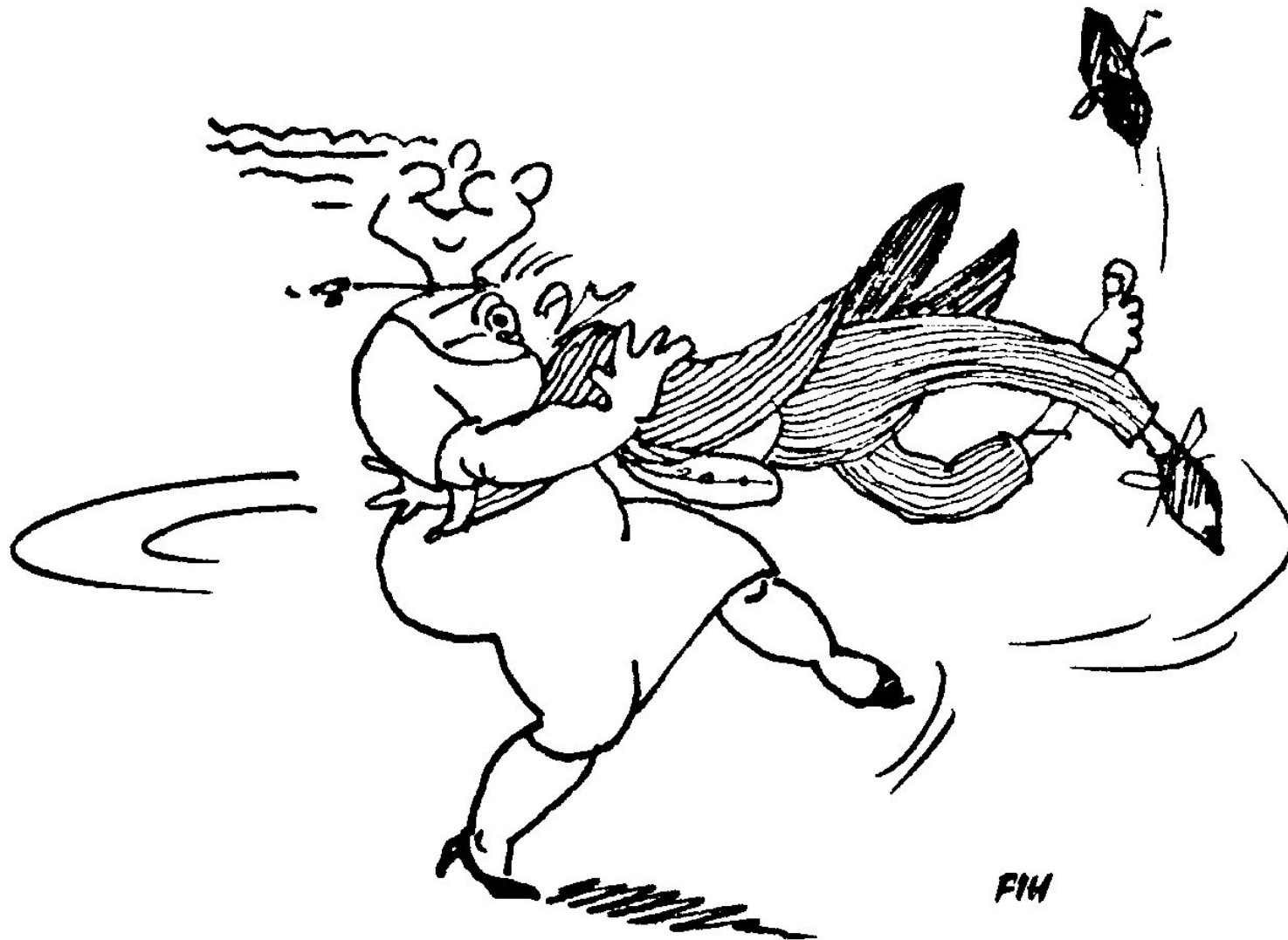
Ikke gi opp!

- Ikke gi opp om det skulle skjære seg.

- Søk hjelp hos erfarne brukere eller en administrator.:

Øvelse gjør mester!

WIKIMEDIA
NORGE NOREG NORGA